

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מגדר וחברה - 53050

תאריך עדכון אחרון 24-08-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר טל ניצן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Tal.nitsan1@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

האבחנה בין נשיות וגבריות הינה קריטריון מרכזי המארגן את החיים החברתיים הן ברמת היחיד.ה, הבחירות שהיא עושה והמגבלות בתוכן היא והוא פועל.ת, והן ברמה המוסדית (ארגון המערכות הפוליטיות, הכלכליות, הדתיות המדעיות ועוד). בו בזמן, נשיות, גבריות והיחסים ביניהם, כמו גם עולם המשמעויות, הפרקטיקות והמבנים הנלווים אליהם נתפסים לרוב כמובנים מאליהם וכטבעיים. בקורס זה נדון בתהליכים המבנים המשעתיקים והמשנים את הקטגוריות המגדריות לאורך זמן כמו גם את ההיררכיות הנוצרות בין נשים וגברים, זכריות ונקביות, ונשיות וגבריות בישראל. נבחן גם את קשרי הגומלין וההצטלבויות הנוצרות בין היררכיות מגדריות והיררכיות חברתיות אחרות דוגמת גזע, מעמד ודתיות.

הקורס יפתח בהיכרות עם ודיון במושגי היסוד של הקורס. נתמקד בהמשגה של מגדר כהבנייה חברתית, נקשר אותו לשאלות של ערך ונבחינו ממושגים משיקים כמו מין ומיניות. לאור מושגים אלו, נבחן כיצד הבחנה זו מקבלת משמעות בחמישה מוסדות מרכזיים המעצבים את חיי היומיום בישראל: כלכלה, בריאות, משפחה, ביטחון ודת.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם תחום המחקר מגדר וחברה.
2. היכרות עם מושגי בסיס ותיאוריות שונות מתחום לימודי המגדר ויישומן להבנה מעמיקה יותר של סוגיות אקטואליות.
3. פיתוח רגישות מגדרית המקדמת מניעת אפליה והדרה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין טוב יותר את ההקשר הרחב שבמסגרתו מתפתחים ומתקבעים יחסים מגדריים
2. להציג ולתאר את הגורמים השונים המחזקים אי שוויון מגדרי ומעניקים לו לגיטימציה חברתית.
3. להבין את קשרי הגומלין וההצטלבויות הנוצרות בין היררכיות מגדריות והיררכיות חברתיות אחרות דוגמת גזע, מעמד ודתיות.
4. ליישם תיאוריות ומושגים מתחום חקר המגדר להבנת חיי היומיום ותהליכים חברתיים רחבי היקף.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: השיעורים יתמקדו בבחינת סיטואציות אמפיריות במציאות הישראלית וניתוחן בעזרת מושגים ותובנות תיאורטיים שנגזר מחומרי הקריאה. השיעורים ישלבו צפייה בקטעי וידיאו ועבודת קבוצות והשתתפות פעילה תהייה מרכזית להצלחה בקורס.

מגדר, מין ומיניות
שוק העבודה
משפחה
דת
בריאות
ביטחון

חומר חובה לקריאה:

הרצוג, חנה (2006) "מגדר" בתוך אי/שוויון בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ עמ' 220-227, באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.
משעלי, יעל (2011) "זהות מגדרית" בתוך נשים לגופן: בריאות, גוף, מיניות, יחסים בעריכת טל תמיר עמ' 153-213 בן שמן: מודן
הקר, דפנה (2011 [2007]) "אלימות והטרדה: הטרדה מינית, מאפייני וממדי התופעה". בתוך מיל' מטרידות: סוגיות בהטרדה מינית מילולית בעריכת לבנון, ליאת. עמ' 37-45 ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

חובת בחירה

דהאן קלב, הנרייט (2005) "נראטיב של פועלת: חבצלת אינגבר, מנהיגה במתפרת העצמאות, מצפה רמון 2000". בתוך נשים בדרום מרחב, פריפריה, מיגדור בעריכת דהאן קלב, הנרייט ואחרות. עמ' 133-162. באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
יסעור-בורוכוביץ, דלית וורדה ווסרמן (2017) "השיח הדיאלקטי של נשים מצליחות עולות מאתיופיה, עם קהילת המוצא שלהן". חברה ורווחה ל"ז (2): 233-258.
פרנקל, מיכל (2010). "מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מגדרית בתעשיית ההיי טק בישראל בין הסדר המגדרי הגלובלי לבין הסדר המגדרי המקומי". בתוך סוציולוגיה של ארגונים. מקראה בעיכת ברקוביץ', ניצה. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
גולדין סיגל (2008). "טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה מעודדת ילודה" בתוך פערי אזרחות: הגירה פריון וזהות בישראל בעריכת יוסי יונה ואדריאנה קמפ, עמ' 167-206. ירושלים ותל אביב: מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקיבוץ המאוחד.

חובת בחירה

גונת, רות (2007) אבא בבית? הגורמים הקובעים מעורבות אבות בטיפול בילדים. מה (1): 103-120.
הקר, דפנה (2008). "אבהות: בין תפקיד התנדבותי לתפקיד מובנה". בתוך הורות במשפט: מאחורי הקלעים של עיצוב הסדרי משמורת וראייה בגירויים. עמ' 77-104. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

ווגנר, דבורה (2015) "אבות אברכים: זהויות ותפקידים במשפחה החרדית בישראל". חקר החברה החרדית 2: 147-168

חובת בחירה 1:

אבנרי, אורית (2015) "שני קולות במגילת רות" בתוך עומדות על הסף: שייכות וזרות במגילות רות ואסתר. עמ' 25-53, 71-75. ירושלים: הוצאת כתר ומכון הרטמן.
בן לולו, אלעזר (2018) מ"קווין אסתר" ל"קוויר אסתר": מקרא מגילת אסתר בקהילה רפורמית תל אביבית מגמות נג (2): 137-162.

חובת בחירה 2:

קלעג', תהילה ואשר כהן (2017) "ציות וסמכות במובלעת שמרנית הנאלצת להיפתח לסביבה: מקרה

הבוחן של רכישת השכלה אקדמית" תרבות דמוקרטית 17: 241-266.
 שקדיאל, לאה (2004) "נשות הכותל: פמיניזם רדיקלי כהזמנה לשיח ישראלי חדש?", בתוך מערבולת
 הזהויות: דיון ביקורתי בדתיות ובחילוניות בישראל בעריכת יוסי יונה ויהודה גודמן עמ' 277-315. תל
 אביב: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
 דאוד, ניהאיה. (2010). "חסמים לקידום בריאות בקרב נשים ערביות בישראל". בתוך נשים
 פלסטינאיות בישראל. זהות יחסי כוח והתמודדות בעריכת סראב אבו-רביעה-קוויידר ונעמי וינר-לוי. עמ'
 81 - 102. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר.
 לייסנר אומי. (2011) (תשע"א). האם הרפואה המגדרית טובה לנשים?. המשפט טז: 481 - 523.
 מזלי, רלה (2017) "האקדח על שולחן המטבח: הדיכוי המגדרי הטמון בתעשיית האבטחה בישראל".
 בתוך קפיטליזם ומגדר סוגיות פמיניסטיות בתרבות השוק בעריכת ברייר גארב, רונה ואחרות. עמ'
 124-145. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד.

חובת בחירה:

לוי, יגיל וזאב לרר (2018) "הצבא כשוק עבודה מפולח: יחסי נשים חילוניות וגברים דתיים בצבא".
 בתוך מגדר בבסיס: נשים וגברים בשירות הצבאי בעריכת ששון לוי, אורנה ועדנה לומסקי פדר. עמ'
 173-202. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.
 ששון לוי, ארנה, יגיל לוי ועדנה לומסקי פדר (2018) "גבריות וכיבוש בעדויות של שוברות שתיקה"
 בתוך מגדר בבסיס: נשים וגברים בשירות הצבאי בעריכת ששון לוי, אורנה ועדנה לומסקי פדר. עמ'
 397-417. ירושלים: הוצאת מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.

חומר לקריאה נוספת:

באום דלית ואחרות (עורכות) 2006. ללמוד פמיניזם - מקראה. תל אביב: האגודה הישראלית
 ללימודים פמיניסטיים ולחקר המיגדר, מיגדרים הקיבוץ המאוחד.
 יזרעאלי, דפנה ואחרות (עורכות) 1999. מין מיגדר פוליטיקה, תל אביב : קו אדום, הקבוץ המאוחד.
 ינאי, ניצה ואחרות (עורכות) 2007. דרכים לחשיבה פמיניסטית - מבוא ללימודי מיגדר. תל אביב:
 האוניברסיטה הפתוחה.
 מונק, יעל ודפנה הירש (עורכות) 2011 מגדר: תרבות וזהות. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.
 עצמון, יעל (עורכת) 2001 התשמע קולי? ייצוגים של נשים בתרבות הישראלית. ירושלים: מכון ון ליר;
 [תל-אביב]: הקיבוץ המאוחד.
 תמיר, טל (עורכת) 2011 נשים לגופן בריאות, גוף, מיניות, יחסים בן שמן: מודן

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 30 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

- רשימת הקריאה נתונה לשינויים וקריאות נוספות קיימות על המודול.
- בזמן השיעור, מקומם של טלפונים ניידים בתיק והשימוש באמצעים אלקטרוניים אחרים יוגבל לצרכי השיעור בלבד.
- תקשורת: מזומנות ומוזמנים לשלוח אי מייל לכתובת il.ac.huji.mail@nitsan1.Tal [זכרו לכתוב את שם הקורס בשורת הנושא, את שמכם בסיום ההודעה, ולצפות לתשובה תוך 2 ימי עבודה]. ניתן גם לתאם איתי פגישה בשעת הקבלה שלי